

Załącznik do uchwały nr XXI/268/09
Rady Gminy Janów Podlaski
z dnia 30 grudnia 2009 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI *JANÓW PODLASKI*

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Zdzisław Matyja
mgr Zdzisław Matyja

WPROWADZENIE

Głównym celem Planu Odnowy Miejscowości Janów Podlaski jest określenie kierunków przemian, jakim winna być poddana przestrzeń Janowa Podlaskiego w celu podniesienia jej wartości kulturowych i wizualnych oraz utrzymania zanikającej tożsamości miejsca jak również wskazanie działań mających na celu ożywienie gospodarcze i społeczne, w tym zwiększenie atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i inwestycyjnej. Sformułowane zostały wnioski dotyczące utrzymania wartościowej substancji budowlanej w jej historycznej formie i wskazane wzorce do kształtowania nowej zabudowy związanych z miejscową tradycją budowlaną. Proponowane działania naprawcze pozwolą na wydobycie treści krajobrazu osady i jej specyficznego klimatu.

Odnowa wsi to proces obejmujący bardzo szerokie spektrum działań, wpływających na podwyższenie jakości życia na wsi i tożsamości mieszkańców wsi. Siłą odnowy wsi są najważniejsze wartości związane z historią, kulturą, tradycją – wszystkim tym, co można objąć pojęciem dziedzictwa kulturowego wsi, zarówno w aspekcie materialnym i niematerialnym.

Obowiązek opracowania planu wynika z zapisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 służącemu m.in. wspieraniu obszarów wiejskich i społeczności wiejskiej.

Założeniem planu było określenie potrzeb inwestycyjnych, ich uzasadnienie i kwalifikacja do realizacji.

Zapisy „Planu Odnowy Miejscowości Janów Podlaski” są spójne z:

- Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013,
- Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007 - 2013,
- Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015,
- Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Janów Podlaski.

Opracowanie posiada ogólny, ramowy charakter, bez podania rozwiązań szczegółowych i stanowi punkt wyjścia do dalszych prac projektowych.

Plan odnowy miejscowości ma charakter indykacyjny, przewiduje okresową ocenę i aktualizację planowanych działań oraz projektów w ramach konsultacji społecznych.

Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji poszczególnych projektów uzależniona jest od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł.

Wskazane w opracowaniu działania naprawcze przyczynią się także do stworzenia warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju funkcji turystycznych, bazy noclegowej, usług handlowo-gastronomicznych, działalności kulturalnej i edukacyjnej.

I. Ogólna charakterystyka miejscowości Janów Podlaski

1. Położenie

Janów Podlaski – ośrodek gminny Janów Podlaski położony jest w północnej części powiatu bialskiego oraz w północno-wschodniej części województwa lubelskiego. Od strony północnej i częściowo wschodniej graniczy z rzeką Bug, która jest zarazem granicą państwową z Białorusią. Gmina sąsiaduje z czterema gminami wchodzącymi w skład powiatu bialskiego: od południowego wschodu z gminą Rokitno, od południa z gminą Biała Podlaska, od zachodu z gminą Konstantynów i Leśna Podlaska. Zajmuje powierzchnię ok. 135,73 km² (co stanowi około 0,54 % powierzchni województwa lubelskiego) i jest zamieszkiwana przez 5576 (stan na 30.09.2009 r.) osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 41 osób na km², przy średniej dla województwa 86 osób na km². W 2008 roku ludność wsi Janów Podlaski wynosiła 2655 osób. Pod względem administracyjnym gmina jest podzielona na 18 sołectw, odrębną jednostką jest Wygoda, w której znajduje się siedziba słynnej Stadniny Koni.

2. Rys historyczny

Janów Podlaski, niegdyś wieś Porchowo (w bibliografii używana jest również nazwa Porchów), o której najwcześniejsza wzmianka pisemna pochodzi z okresu średniowiecza należał do województwa podlaskiego i wchodził w skład Wielkiego Księstwa Litewskiego. W dniu 13 maja 1428 roku wieś Porchowo została przekazana wraz z innymi dobrami ziemskimi przez Księcia Witolda – biskupowi łuckiemu. Około 1450 roku po spaleniu Łucka przez Tatarów – biskup łucki Jan Łosowicz przeniósł do Porchowa swoją rezydencję, a w roku 1465 uzyskał od króla Kazimierza Jagiellończyka prawa miejskie dla wsi aktem

lokacyjnym na prawie chełmińskim wydanym w Chociażowie. Tym samym wieś Porchowo uzyskała prawa miejskie i od tego okresu nosi nazwę Janów (nazwa ta pochodzi od imienia Jana Łosowicza).

Po przyłączeniu Podlasia do Polski na mocy postanowień Unii Lubelskiej w 1569 roku, Janów znalazł się w utworzonym wówczas województwie brzesko - litewskim wchodzącym w skład Litwy aż do rozbiorów.

Do 1796 roku Janów był siedzibą biskupów łuckich, gdzie poszczególni biskupi rezydujący w Janowie starali się o liczne przywileje dla miasta przyczyniając się tym samym do rozwoju miasta. Ostatnim z rezydujących w Janowie biskupów łuckich był biskup Adam Naruszewicz. Po jego śmierci w 1796 roku dobra biskupie przeszły na własność Skarbu Państwa i podlegały administracji dóbr skarbowych. Z tych też względów Janów był często zwany Biskupim, zaś przydomek Podlaski utrwalił się dopiero w XIX wieku,

O dużym znaczeniu handlowym i gospodarczym Janowa decydowało jego położenie na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych między zachodem a wschodem. Warunki naturalne, siedziba biskupów, przywileje administracyjne sprzyjały rozkwitowi miasta.

Liczne pożary w XVI wieku, ogromne zniszczenia podczas „potopu szwedzkiego” znacznie zahamowały rozwój miasta. Pomimo sprowadzenia w 1602 roku Dominikanów do Janowa, nadania w 1673 roku nowych przywilejów na prawie magdeburskim oraz otwarcia Seminarium Duchownego w 1687 roku – Janów nie odzyskał dawnej świetności.

W okresie rozbiorów Janów kolejno przynależał: w latach 1796 - 1809 do zaboru austriackiego, później do Księstwa Warszawskiego, a od 1815 roku do Królestwa Kongresowego.

Kolejne zniszczenia Janowa przyniosła insurekcja kościuszkowska, podczas której całkowitemu zniszczeniu uległ główny gmach pałacu biskupiego. W 1818 roku miasto stało się siedzibą diecezji podlaskiej, utworzonej z części diecezji łuckiej. Rok wcześniej została założona przez Rosjan państwowa Stadnina Koni, w dyspozycji której był zamek biskupi i folwark Wygoda.

Udział mieszkańców Janowa w powstaniu styczniowym doprowadził do licznych represji ze strony władz carskich. W 1866 roku diecezja podlaska została włączona do diecezji lubelskiej, a w 1868 roku odebrano miejscowości prawa miejskie.

W okresie do I wojny światowej następował powolny rozwój wsi Janów Podlaski, o czym świadczy ożywienie handlu i ruchu budowlanego. Po wyzwoleniu w 1918 roku Janów Podlaski odzyskał prawa miejskie, był ośrodkiem administracyjnym powiatu
Plan Odnowy Miejscowości Janów Podlaski

konstantynowskiego oraz siedzibą biskupstwa podlaskiego. Powiat konstantynowski został zlikwidowany w 1932 roku, wówczas Janów Podlaski przyłączono do powiatu bialskiego. Okres 1939 - 1944 jest okresem ponownej okupacji niemieckiej. W 1944 roku okupanci niemieccy odebrali prawa miejskie, których już Janów Podlaski nie odzyskał po wojnie.

Obecnie wieś Janów Podlaski pełni funkcję ośrodka gminnego i usługowo-handlowego. Duży wpływ na rozwój Janowa Podlaskiego ma Stadnina Koni słynąca z corocznych międzynarodowych aukcji koni, a przede wszystkim bogactwo kulturowe i obiekty zabytkowe oraz wyjątkowo atrakcyjne i zróżnicowane środowisko przyrodnicze.

3. Przestrzenna struktura miejscowości, środowisko kulturowe i zasoby dziedzictwa kulturowego

Do rejestru zabytków pod nr BP A/154 decyzją Nr KL.VII-5340/13/85 z dnia 24 listopada 1985 r. został wpisany układ urbanistyczny Janowa Podlaskiego – dawnego miasta. Dnia 11 lipca 2007 r. nadano mu nowy numer w księdze rejestru woj. lubelskiego A/669. W strefie tej ochronie podlegają podstawowe elementy rozplanowania, tj. układ ulic i placów, zachowany układ własnościowy oraz dominanty przestrzenne. Adaptacje, rozbudowy i uzupełnienia powinny uwzględniać historyczny charakter i skale zabudowy. Wszelkie działania inwestorskie w obszarze objętym wpisem do rejestru zabytków wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Dla właściwej ochrony panoramy Janowa Podlaskiego wyznaczono na załączniku do decyzji o wpisie do rejestru zabytków strefy ekspozycji obejmujące prawie cały obszar wsi z wyjątkiem kierunku wschodniego. W strefie tej znalazły się obszary wyłączone spod zabudowy lub obszary o specjalnych rygorach co do gabarytów obiektów nowo wznoszonych. Wszelkie działania kubaturowe w tej strefie wymagają uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Cały obszar Janowa Podlaskiego powinien być poddany wzmożonej obserwacji archeologicznej, wszelkie prace ziemne na tym terenie powinny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym. Na terenie objętym wpisem jako układ urbanistyczny znajdują się następujące obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków:

- kościół poddominikański p.w. Św. Jana Chrzciciela z wyposażeniem i otaczającym drzewostanem w granicach cmentarza kościelnego, nr rejestru zab. A/78, decyzja KL.V-7/113/66 z 21 listopada 1966 r.;

- zespół poseminaryjny, w skład którego wchodzi: kościół parafialny p.w. św. Trójcy, dzwonnica, dawne seminarium (dwa budynki), altana, otaczający drzewostan, ogrodzenie, nr rejestru zab. A/202, decyzja KL.V-7/87/67 z 13 lutego 1967 r.;
- zespół cmentarza katolickiego (dawniej katolicko-unickiego, następnie prawosławnego) z kaplicą cmentarną p.w. Św. Rocha, bramą, ogrodzeniem, drzewostanem, nr rejestru zab. A/79, decyzja KI.V-7/114/66 z 29 listopada 1966 r. i decyzja PSOZ-910/1/94 z 14 listopada 1994 r.;
- zespół zamkowy, który tworzą: dwie oficyny, grotta Naruszewicza, elementy podwójnego systemu dawnych umocnień ziemnych i fos, park, nr rejestru zab. A/611, decyzja KL.IV-7/54/72 z 12 czerwca 1972 r.;
- dom Rytów w granicach ścian zewnętrznych, nr rejestru zab. A/201, decyzja KL.V-7/86/67 z 13 lutego 1967 r.

Zespoły te muszą być bezwzględnie zachowane, wszelkie działania wymagają decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Do rejestru zabytków jest również wpisany zespół stajni oraz założenie krajobrazowo-przestrzenne w Janowie Podlaskim - Wygodzie, położone poza obszarem objętym niniejszym opracowaniem.

Na terenie objętym opracowaniem w ewidencji zabytków architektury i budownictwa zostały ujęte następujące obiekty:

przy ul. Białskiej

- dom nr 3, drewn., 1860 - 1880,
- dom nr 12, drewn., ok. 1900 r.,
- dom nr 14, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 16, drewn., ok. 1900 r.,
- dom nr 21, mur., 1901-1903,

przy ul. Brzeskiej

- dom nr 3/5, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 13, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 18, drewn., 1919 r.,
- dom nr 20, drewn., 1919 r.,

przy ul. Dolnej

- dom nr 9, drewn., 2 poł. XIX w.,
- dom nr 16, drewn., ok. 1905 r.,

przy ul. Dominikańskiej

- dom nr 6, drewn., kon. XIX w.,
- dom nr 14, drewn., kon. XIX w.,

przy ul. Marii Konopnickiej

- dom nr 25, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 31, drewn., 1890 - 1900,
- dom nr 33, drewn., kon. XIX w.,

przy ul. 1-go Maja

- dom nr 2, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 6, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 10, drewn., 1910 - 1915,
- dom nr 12, drewn. 1912 r.,
- dom nr 20, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 22, drewn., 1926 r.,
- dom nr 24, drewn., 1926 - 1927,
- dom nr 26, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 28, drewn., pocz. XX w.,

przy ul. Adama Naruszewicza

- dom nr 1, drewn., kon. XIX w.,
- dom nr 3, drewn., 1860 - 1889,
- dom nr 6, drewn., 1924 r.,
- dom nr 20, drewn., 2 poł. XIX w.,
- dom nr 21, drewn., ok. 1910 r.,
- dom nr 26, drewn., 2 poł. XIX w.,

przy ul. Gabriela Narutowicza

- dom nr 34, drewn., 2 poł. XIX w.,
- dom nr 38, drewn., 2 poł. XIX w.,

przy ul. Popław

- dom nr 12, drewn., ok. 1918 r.,

przy ul. Siedleckiej

- dom nr 2, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 4, drewn., pocz. XX w.,

- dom nr 6, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 10, drewn., kon. XIX w.,
- dom nr 12, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 22, drewn., 2 poł. XIX w.,

przy ul. Skalskiego

- dom nr 8, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 11, drewn., ok. 1920 r.,

przy ul. Józefa Piłsudskiego

- dom nr 1, mur., 1918 r.,
- dom nr 3, mur., XVIII w.,
- dom nr 21, drewn., kon. XIX w.,
- dom nr 25, drewn., pocz. XX w.,
- dom nr 27, mur., pocz. XX w.,
- dom nr 46, drewn., 1900 r..

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1. Zasoby przyrodnicze

Janów Podlaski położony jest w mezoregionie Równina Łukowska. Mezoregion ten wchodzi w skład makroregionu o nazwie Nizina Południowopodlaska, należącego do obszaru Europy Zachodniej.

Przez teren Janowa Podlaskiego przechodzi ciąg wzgórz moreny czołowej stadiału Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Wzgórza morenowe zbudowane są z piasków i piaszczystej gliny zwałowej, przewarstwionej piaskami i żwirami. Polodowcowe utwory czwartorzędu zalegają na utworach trzeciorzędowych (iły, pyły, piaski) i osiągają miąższość 70 m. Miejscowość otoczona jest od strony zachodniej i południowej doliną rzeki Krzywuli, od strony północno-zachodniej i północnej – doliną rzeki Czyżówki, a od strony północno-wschodniej – doliną Bugu. Wysokość względna terenu dochodzi do 16,5 m (najniższa wysokość 131 m n.p.m. występuje w dolinie Krzywuli, najwyższa wysokość 147,5 m – w rejonach centralnych miejscowości).

Na terenie Janowa Podlaskiego występują gleby pseudobielicowe oraz gleby brunatne wylugowane i kwaśne wytworzone z piasków gliniastych lekkich i piasków gliniastych mocnych. Gleby te wchodzi w skład 4 kompleksu żytniego dobrego i 5 kompleksu żytniego dobrego przydatności rolniczej gleb (III, IV klasa bonitacji gleb).

Zasoby wód powierzchniowych stanowią wody rzeki Czyżówki o przepływie 0,66 m³/s i Krzywuli (uchodzącej do Czyżówki) o przepływie 0,17 m³/s oraz wody retencjonowane w zbiorniku wodnym Kozioł, o pow. 8,6 ha, położonym w południowej części osady. Na południe od Janowa Podlaskiego znajduje się zbiornik retencyjny Zaborek, o pow. 8,4 ha. Rzeka Czyżówka na odcinku objętym badaniami monitoringu ochrony środowiska od Janowa Podlaskiego do ujścia do Bugu prowadzi wody nie odpowiadające normatywom. Rzeka Bug od wielu lat prowadzi wody ponadnormatywnie zanieczyszczone.

Klimat Janowa Podlaskiego odznacza cechami klimatu kontynentalnego, co przejawia się w dużej amplitudzie rocznych temperatur powietrza od +30° do -30°C. Średni czas trwania zimy wynosi 108 – 110 dni. Suma rocznych opadów kształtuje się na poziomie 550 – 560 mm. Średnia temperatura powietrza wynosi 7° - 8° C. W klimacie lokalnym najmniej korzystne warunki posiadają tereny dolin rzecznych i obniżeń terenowych, na których występuje duża wilgotność powietrza, często tworzą się mgły i inwersje temperatury powietrza, panują niekorzystne warunki rozpraszania zanieczyszczeń, spływa nimi chłodne powietrze.

Janów Podlaski położony jest w otulinie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”. Park Krajobrazowy zajmuje 41 % powierzchni gminy Janów Podlaski, otulina – 37 % powierzchni gminy. Najcenniejszym pod względem przyrodniczym obszarem Parku jest dolina nie uregulowanej rzeki Bug. W korycie rzeki występują wyspy, liczne płycizny i zagłębienia. Charakterystycznym elementem doliny są starorzecza. Niektóre starorzecza wypełnione są wodą. Część z nich jest wypłyconych i silnie zarośniętych roślinnością wodną i szuwarową. Na terenie Parku występuje wiele zbiorowisk i gatunków roślin chronionych i rzadkich. Cennym zbiorowiskiem są rzadkie w skali Europy nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe oraz łągi wiązowo-jesionowe.

W obrębie Parku położony jest leśny rezerwat przyrody „Łęg Dębowy” o pow. 132,38 ha. Rezerwat stanowi kompleks starego drzewostanu porastającego zakole Bugu. Przedmiotem ochrony są cenne przyrodniczo zbiorowiska leśne: łąg wiązowo-jesionowy, łąg jesionowo-olszowy, grąd, ols porzeczkowy i zbiorowisko wiklin nadrzecznych. W rezerwacie występują 22 gatunki roślin chronionych (m.in.: goździk, pyszny, parzydło leśne, storczyk krwisty, podkolan biały). Rezerwat zasiedlany jest przez

liczny zespół ptaków. Są tu m.in.: bocian czarny, orlik krzykliwy, błotniak stawowy, bekasz, cyranka.

Na terenie gminy Janów Podlaski stwierdzono występowanie 21 gatunków ssaków (w tym 7 gatunków chronionych) oraz 121 gatunków ptaków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Na szczególną uwagę zasługuje występowanie 7 gatunków ptaków zaliczanych do grupy silnie zagrożonych wyginięciem (2 stopień zagrożenia). Są to: błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, krogulec, kropiatka, siweczka rzeczna, krwawodziób, brodziec samotny.

Znacząca część Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" została włączona do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Na terenie parku wytyczono 2 obszary, wchodzące w skład sieci Natura 2000: - **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków o nazwie "Dolina Dolnego Bugu"** (PLB140001), wyznaczony dla ochrony gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk o nazwie "Ostoja Nadbużańska"** (PLH140011), wyznaczony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w jej załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II. Jako Europejski Korytarz Ekologiczny dolina Bugu została zaliczona do ostoi o znaczeniu międzynarodowym w projekcie sieci obszarów ECONET Polska.

Na terenie gminy znajduje się 28 pomników przyrody (27 chroniących obiekty przyrody ożywionej i 1 chroniący gład narzutowy).

W centralnej części Janowa Podlaskiego występuje 6 pomników przyrody. Są to:

- lipa drobnolistna – obwód pnia 310 cm, wysokość drzewa 21 m, rosnąca na placu przy kościele p.w. Świętej Trójcy (Rozporządzenie Nr 60 Wojewody Białkopodlaskiego z 30.07.1993 r., Nr rej. woj. 281);
- trzy lipy drobnolistne – obwód pni: 360, 385, 410 cm, wys. drzew 22 m, rosnące w parku zamkowym (Rozporządzenie Nr 22 Wojewody Białkopodlaskiego z 30.12.1994 r., Nr rej. woj. 331);
- dwie lipy drobnolistne – obwód pni: 395 – 400 cm, wysokość drzew 20, 22 m, rosnące w parku zamkowym (Rozp. Nr 22 Wojewody Białkopodlaskiego z 30.12.1994 r., Nr rej. woj. 332);
- lipa drobnolistna – obwód pnia 315 cm, wysokość drzewa 21 m, rosnąca na placu przy kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela (Rozp. Nr 20 Wojewody Białkopodlaskiego z 17.02.1998 r.);

- klon pospolity – obwód pnia 290 cm, wysokość drzewa 21 m, rosnący na placu przy Kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela (Rozp. Nr 20 Wojewody Białkopodlaskiego z 17.02.1998 r.);
- kasztanowiec biały – obwód pnia 270 cm, wysokość drzewa 21 m, rosnący na placu Kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela (Rozp. Nr 20 Wojewody Białkopodlaskiego z 17.02.1998 r.).

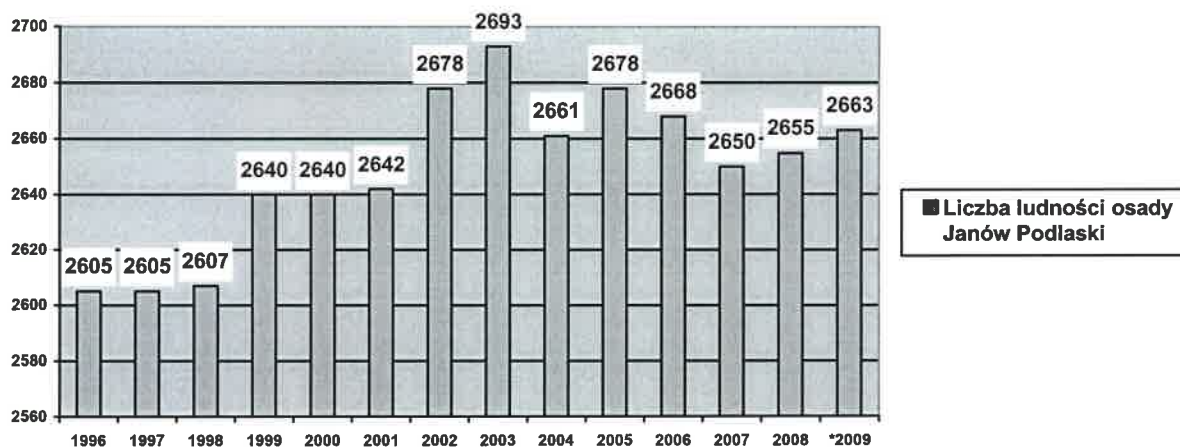
Na terenie Janowa Podlaskiego zachował się park zamkowy założony w XVIII - XIX wieku, o powierzchni 12 ha. Występuje w nim wiele gatunków krzewów i 20 gatunków drzew. Najliczniejsze z drzew to: lipa drobnolistna, olsza czarna, klon pospolity. Kilka rosnących w parku drzew uznanych zostało za pomniki przyrody. Park jest własnością Skarbu Państwa.

W odległości 2 km w kierunku północnym od Janowa Podlaskiego położone jest założenie folwarczne z XVIII-XIX w, o powierzchni 110ha – Janów Podlaski – Wygoda, użytkowane przez Stadninę Koni. Wśród drzew towarzyszących zabytkowym stajniom i budynkom administracyjnym a także wśród drzew rosnących na łąkach Stadniny znajduje się 17 pomników przyrody (drzewa pojedyncze, grupy drzew, szpaler drzew).

2. Demografia

Na koniec roku 2008 ludność gminy liczyła 5569 osób, zaś obszar wsi Janów Podlaski zamieszkiwało 2655 osób. Na przestrzeni ostatnich 10 lat zauważa się spadek liczby ludności w gminie Janów Podlaski, natomiast we wsi gminnej notuje się stały przyrost mieszkańców.

Wykres liczby ludności w osadzie Janów Podlaski w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

źródło: dane UG Janów Podlaski

Rok	Liczba ludności osady Janów Podlaski
1996	2605
1997	2605
1998	2607
1999	2640
2000	2640
2001	2642
2002	2678
2003	2693
2004	2661
2005	2678
2006	2668
2007	2650
2008	2655
*2009	2663

*stan na 30.09.2009 r.

Wzajemne proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami ludności świadczą o jej kondycji demograficznej. Z roku na rok zmniejsza się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat). Na przestrzeni 10 lat zaobserwowano spadek procentowy liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym z 24 % (1996 r.) do 18 % (2006r.),

wyraźnie rosnący odsetek ludności w wieku produkcyjnym z 56,7 % (1996 r.) do 64,4 % (2006 r.) oraz stopniowy spadek procentu liczby ludności w wieku produkcyjnym z 19,3 % (1996r.) do 17,6 % (2006 r.).

3. Infrastruktura społeczna

Gmina jest dość dobrze wyposażona w usługi bytowe, sklep z artykułami spożywczo-przemysłowymi znajduje się w każdej miejscowości. Liczba sklepów w gminie wynosiła 61 punktów, zatrudniających 111 osób. W osadzie Janów znajduje się stałe targowisko o powierzchni 8500 m². W Janowie przy Rynku wytworzyło się centrum handlowo-usługowe tworzone przez zespół sklepów w kramicach oraz w budynkach tworzących pierzeje rynku.

Na terenie gminy Janów Podlaski opiekę zdrowotną sprawuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który mieści się w budynku komunalnym gminy przy ul. Brzeskiej w Janowie Podlaskim.

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia 2 lekarzy rodzinnych, 3 pielęgniarki środowiskowo - rodzinne, 1 położna środowiskowo-rodzinna, 2 pielęgniarki szkolne, 2 lekarzy stomatologów, funkcjonuje gabinet rehabilitacji oraz laboratorium.

Baza lokalowa NZOZ jest dobra, wyposażona w sprzęt medyczny. Dobre usytuowanie Ośrodka Zdrowia, dogodne godziny przyjęć pacjentów sprzyjają jego dostępności mieszkańcom gminy.

Ponadto w Janowie Podlaskim funkcjonują: 2 apteki, sklep zielarsko-medyczny, pracownia protetyczna. Istnieje możliwość odpłatnego korzystania z usług ginekologa i kardiologa.

Brak jest żłobka, funkcjonuje jedno Przedszkole Samorządowe w Janowie Podlaskim. Szkoła Podstawowa w Janowie Podlaskim wraz z Publicznym Gimnazjum oraz Zespół Szkół. Gminny Ośrodek Kultury ma swoją siedzibę w osadzie Janów podlaski. Wyposażony jest w salę przystosowaną do projekcji filmów oraz bibliotekę publiczną.

Brak jest hali sportowej, boisko do gry w piłkę nożną potocznie zwane „stadionem” znajduje się w niecce, w której kiedyś był staw, wiosną jest podtapiane, stąd też przez długi czas w ciągu roku jego stan techniczny jest niezadowolający, brak jest urządzeń właściwych dla jego funkcjonowania.

Bezpieczeństwo publiczne zapewniają służby mające swą siedzibę w Komisariacie Policji, którego zasięg działania obejmuje również sąsiednie gminy: Konstantynów, Leśna

Podlaska i Rokitno. Na terenie gminy działa 6 Ochotniczych Straży Pożarnych (największa i najlepiej wyposażona w sprzęt jest OSP w Janowie Podlaskim). W Janowie mieści się strażnica Straży Granicznej.

4. Mieszkalnictwo

Jednym z podstawowych czynników oceny warunków życia są warunki mieszkaniowe. Na terenie wsi Janów Podlaski przeważa zabudowa jednorodzinna. Wśród zasobów mieszkaniowych znajdują się mieszkania komunalne m. in. w budynku szkoły podstawowej, przedszkolu samorządowym, ośrodku zdrowia i lecznicy zwierząt.

Istniejące spółdzielnie mieszkaniowe w Janowie Podlaskim:

L.p.	Nazwa spółdzielni	Adres	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba mieszkań
1.	Wspólnota mieszkaniowa „Bialska”	ul. Bialska, 21-505 Janów Podlaski	3	36
2.	Bialska Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zgoda”	ul. 1 Maja, 21-505 Janów Podlaski	2	36
3.	Wspólnota mieszkaniowa „1 Maja 7”	ul. 1 Maja, 21-505 Janów Podlaski	1	18
4.	Spółdzielnia mieszkaniowa „Ostoja”	ul. Pilarki, 21-505 Janów Podlaski	2	24
5.	Wspólnota mieszkaniowa „Kamienica”	ul. Piłsudskiego, 21-505 Janów Podlaski	1	7

5. Pomoc społeczna

Niski poziom dochodów społeczeństwa spowodował, że wielu mieszkańców wsi korzysta z różnych form pomocy społecznej. Obserwuje się wzrost liczby osób, które z przyczyn niezawinionych utraciły podstawę egzystencji i w związku z tym zmuszone są do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Istotnymi czynnikami wpływającymi na obniżenie poziomu dochodów mieszkańców są: dość wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym otrzymujących niskie świadczenia emerytalne oraz silne rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

6. Gospodarka, rynek pracy

Janów Podlaski jest gminą typowo rolniczą. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi ok. 10 ha. Wśród gospodarstw przeważają na terenie Janowa Podlaskiego gospodarstwa o powierzchni 5 – 10 ha. Obserwuje się tendencję podziału gospodarstw rolnych na mniejsze. Na terenie Janowa Podlaskiego gospodarkę rolną prowadzą także osoby prawne, wśród których największą ilość gruntów posiada Stadnina Koni Spółka z o.o., Przedsiębiorstwo Rolno - Handlowe Spółka z o.o. w Konstancyńowie, Zakład Rolno - Handlowy Cieleśnica Spółka z o.o. w Cieleśnicy, wspólnoty gruntowe wsi. W rolnictwie zatrudnionych jest ponad 50% ludności zamieszkałej w gminie. Wpływ na ten stan mają przede wszystkim: brak przemysłu i usług, istniejąca struktura użytków rolnych i tradycje. Niskie dochody rolników wymuszają poszukiwanie pozarolniczych źródeł pracy m.in. w agroturystyce.

Najwięksi pracodawcy znajdują się na terenie osady:

L.p.	Przedsiębiorca	Liczba zatrudnionych
1.	SWISSPOR Polska Sp. z o.o.	do 50 osób
2.	BAKALLAND	ponad 50 osób
3.	Stadnina Koni Sp. z o.o.	ponad 50 osób
4.	Gminna Spółdzielnia SCh	do 50 osób
5.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe „MIKA”	ponad 50 osób

W Janowie mieści się Bank Spółdzielczy, Komisariat Policji, Placówka Straży Granicznej, Dyrekcja Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”.

7. Zagospodarowanie turystyczne

Obszar gminy Janów Podlaski dysponuje potencjałem uzasadniającym uznanie turystyki jako ważnej dziedziny rozwoju gospodarczego. Należą do nich wysokie walory przyrodniczo - krajobrazowe, bogate dziedzictwo kulturowe i tradycje kulturowe, czyste środowisko. Potencjałem jest również położenie gminy w sąsiedztwie granicy Państwa i wschodniej granicy Unii Europejskiej. Rozwojowi turystyki sprzyja także przebiegająca przez Janów Podlaski droga wojewódzka nr 698 Siedlce – Terespol tzw. „Nadbużanka”, która może przyczynić się do ożywienia gospodarczego wsi leżących przy tym szlaku – Werchliś, Błonie, Ostrów (poprzez lokalizację inwestycji obsługujących komunikację, moteli, zajazdów itp.).

Janów Podlaski został uwzględniony w Planie Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007 - 2013 przyjętym uchwałą Nr CV/1133/08 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 16 stycznia 2008 r., skorygowanym uchwałą Nr CCXXX/2732/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 19 maja 2009 r., jako miejscowość o znaczeniu międzynarodowym dla obsługi ruchu turystycznego. Obszar gminy i wsi Janów Podlaski znajduje się w większości w strefie o wysokich walorach przyrodniczych wskazanej do zagospodarowania turystycznego i w strefie zrównoważonego rozwoju turystyki.

Najciekawsze przyrodniczo i turystycznie tereny są związane z przełomami rzeki Bug. Od 1990 roku tereny te objęte są statusem Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a od 1994 roku z jego części utworzono Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”. Dolina Bugu nie jest jednolita. Miejscami rzeka rozlewa się szeroko, tworzy meandry. Gdzie indziej dolina się zwęża, a brzeg rzeki jest wysoki, skarpowy. W korycie rzeki istnieją niewielkie wysepki, niektóre pokryte zaroślami wierzbowymi. Zachowane starorzecza w porze wiosennej tworzą z rzeką szerokie rozlewiska. Krajobraz parku urozmaicają niewysokie, łagodnie zarysowane wzgórza, będące pozostałością po ostatnim zlodowaceniu.

Atrakcyjnością turystyczną omawianego obszaru jest wielokulturowość Podlasia. Drewniana architektura kościołów, dworców, cerkwi i wiejskich chałup komponuje się z podlaskim krajobrazem.

Okolo 2 km na północny wschód od Janowa Podlaskiego, w obrębie jego granic administracyjnych leży państwowy majątek Wygoda. Prowadzi do niego na odcinku 700 m zabytkowa aleja lipowa. Mieści się tu od 1817 roku słynna najstarsza w Polsce stadnina koni krwi arabskiej, założona przez cara Aleksandra I. Tworzy ona dziś rozległe założenie krajobrazowe z zespołem zabytkowych stajni, z których dwie: Zegarowa z 1848 r. i Czołowa z 1841 r. wzniesione zostały według projektu arch. Henryka Marconiego. Malowniczo położona wśród bujnych nadbużańskich łąk, jest prawdziwym „końskim rajem”. Chociaż stadnina słynie głównie z hodowli koni czystej krwi arabskiej, prowadzona jest również hodowla koni angloarabskich. Atrakcją turystyczną jest coroczna międzynarodowa aukcja koni arabskich.

W sąsiedztwie Stadniny Koni w zakolu Bugu na terasie zalewowej znajduje się rezerwat krajobrazowo - leśny „Łęg Dębowy”.

Janów Podlaski posiada status wsi letniskowej. Jest doskonałą bazą dla wycieczek wypadowych do okolicznych miejscowości, do pięknych miejsc widokowych lub miejsc o znaczeniu przyrodniczym. Wieś Janów Podlaski może też być miejscem dla wycieczek etapowych, gdzie wzdłuż Bugu na wschodniej granicy województwa istnieją schroniska młodzieżowe, które umożliwiają odbywanie wycieczek i obozów wędrownych czy rowerowych.

Baza noclegowa

W gminie Janów Podlaski zarejestrowanych jest 15 obiektów noclegowych, w tym 2 gospodarstwa agroturystyczne dysponujące 257 miejscami noclegowymi.

Niezaprzeczalne atuty gospodarstw agroturystycznych to: poznanie pracy rolnika i zwyczajów wsi, możliwość grzybobrania, zbierania runa leśnego, wędkowania, spotkania z mieszkańcami wsi, wycieczki po okolicy, możliwość robienia przetworów, nauka jazdy konnej (ośrodek hipiki w Bublu Grannie czy przy Domu Pracy Twórczej M. Falkiewicza w Janowie Podlaskim).

Coraz więcej właścicieli gospodarstw położonych w dolinie Bugu jak również w sąsiedztwie stadniny koni dostosowują warunki mieszkaniowe do gustów najbardziej wyrafinowanych i wymagających gości. Sukcesywnie wzrasta poziom świadczonych usług turystycznych i agroturystycznych zarówno w zakresie standardów wynajmowanych pomieszczeń jak i atrakcyjności oferty pobytu turystów i letników.

Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna obsługująca m.in. turystów jest na obszarze gminy skromna. Oprócz punktów żywienia zbiorowego zorganizowanych w restauracji przy Stadninie Koni w Wygodzie dla turystów indywidualnych i grup wycieczkowych są dostępne placówki oferujące miejsca konsumenckie w Pensjonacie „Uroczysko Zaborek”, Dworku Łukowiska oraz w gospodarstwach agroturystycznych.

Trasy turystyczne

Szlaki turystyki pieszej

Przez Janów Podlaski prowadzi czerwony szlak turystyczny – Nadbużański Szlak Przyjaźni (o łącznej długości 310 km), który bierze swój początek w miejscowości Kózki w województwie mazowieckim, a kończy w Hrubieszowie w województwie lubelskim. Samoistnie podzielił się na dwa odcinki: odcinek chełmski (Hrubieszów - Włodawa długości 150 km) i bialski (Włodawa - Kózki długości 160 km).

Bialski Szlak Nadbużański to jeden z najmniej znanych szlaków, a zarazem mogący konkurować z najciekawszymi trasami turystycznymi. Przebieg szlaku odbywa się wzdłuż doliny rzeki Bug, umożliwiając turyście poznanie pięknych zakątków krajobrazowych oraz szeregu miejscowości o bogatej historii i zwiedzenie interesujących zabytków architektury.

Szlaki turystyki wodnej

Turystyka wodna może być uprawiana na rzece Bug. W ostatnich latach coraz częściej są organizowane spływy kajakowe oraz spływy tratwami. Od 1993 roku w miesiącu lipcu jest organizowany Nadbużański Rajd Turystyczny Rowerowo - Kajakowy „Bug”. Szlak turystyczny nad Bugiem (Neple - Mężenin) wykorzystywany jest nie tylko jako droga wodna, ale nadaje się także do wędrówki pieszej, rowerowej czy konnej. W tym celu wybudowane zostały stacje turystyczne na terenie parku krajobrazowego, w tym w Janowie Podlaskim.

Szlaki turystyki rowerowej

Lokalna sieć dróg utwardzonych na obszarze parku i otuliny umożliwia rozwój turystyki rowerowej. Ta forma turystyki ze względu na niewielką uciążliwość dla środowiska, duże walory poznawcze i zdrowotne - obok rajdów pieszych - powinna być preferowana na terenie Janowa Podlaskiego. Do Janowa Podlaskiego prowadzi niebieski szlak rowerowy o długości 360 km z Wyszkowa w województwie mazowieckim.